

Till Kulturdepartementet
attention: Jon Dunås
103 33 Stockholm

3 februari 2017

dnr: 9/2017

UR:S UNDERLAG INFÖR HALVTIDSÖVERSYNEN

UR har beretts möjligheten att i samband med halvtidsöversynen i ett skriftligt underlag inkomma med de synpunkter som företaget vill lyfta inför en kommande översyn av public service-uppdrag i den kommande tillståndsperioden.

I följande underlag redogör UR i korthet dels för de frågor som bolaget avser bör ingå i de kommande utredningsdirektiven dels för andra viktiga utgångspunkter som UR anser bör gälla för den kommande utredningen.

Stärkt oberoende – en demokratifråga

Utvecklingen i europeiska länder som Polen, Ungern och Ryssland med försök att politisera och skaffa kontroll över media har aktualiserat vikten av att ytterligare stärka oberoendet för radio och tv i allmänhetens tjänst. Den kommande utredningen bör därför få i uppdrag att utreda hur public service oberoende på olika sätt kan stärkas. Grundläggande för att stärka oberoendet är att uppdrag och anslagsvillkor till de tre programbolagen inte blir alltför detaljerade så att det riskerar påverka den publicistiska verksamheten. Granskningen får heller inte utformas på ett sådant sätt att den i praktiken leder till att det publicistiska tolkningsföreträdet flyttas över till den som granskar.

Plattformsneutralt uppdrag för ökat lärande

En stor utmaning i utbildningsuppdraget inom public service är att säkra tillgängligheten för utbudet när användning och lärande i allt högre grad sker på olika digitala plattformar. UR har lång erfarenhet av att nå barn, unga och pedagoger i skolorna genom digital distribution i slutna nätverk. 2012 kunde även merparten av utbudet göras fritt tillgängligt online med stöd av nya upphovsrättsliga avtal särskilt kopplade till utbildningsuppdraget.

För att UR och public service ska kunna fortsätta upplevas som relevanta för alla användarkategorier är det viktigt att programbolagen ges möjlighet att möta den tekniska utvecklingen och möta användarna där de befinner sig. Nuvarande situation där verksamheten online överhuvudtaget inte beaktas vid granskningen av om bolagen uppfyllt sina uppdrag är därför otillfredsställande. UR hemställer därför att regeringen snarast justerar Granskningsnämnden för radio och tv:s uppdrag, så att nämnden kan beakta även programbolagens verksamhet på internet när den granskar huruvida bolagen har uppfyllt sina uppdrag.

På sikt behövs dock en mer betydande förändring i regleringsformen för bolagen. Den kommande utredningen bör därför ges i uppdrag att utreda hur Sveriges Radio, SVT och UR ska kunna ges uppdrag som uttryckligen inkluderar verksamhet online. UR vill här betona vikten av att detta sker på ett sätt så att programbolagens oberoende bibehålls och att det inte utformas så att det öppnar upp för möjligheter till mer detaljerad innehållsreglering än vad nuvarande regelverk ger möjligheter till.

Möjligheter för kunskap att nå ut till alla

Viktiga förutsättningar för utbildningsuppdraget är ett väl fungerande marknät och ett stabilt internet med högkvalitativa bredbandstjänster tillgängliga för alla. Viktigt är även att nätneutraliteten säkras, att vidareändningsplikten moderniseras och att det finns frihet i att välja distributionsform utifrån användarbeteenden och effekt i lärandet.

Den kommande utredningen bör därför få i uppdrag att utreda hur kravet på public service att nå ut alla skulle kunna uppfyllas också genom närvaro på internet med särskilt beaktande av att överbrygga klyftor i samhället.

Framtida finansiering av public service

Frågan om den framtida finansieringsformen av public service är enligt UR central för att bevara de tre programbolagens oberoende. Det är därför positivt att en finansiering via statsbudgeten och en finansiering kopplad till användningen av utbudet har uteslutits redan i direktiven till public service-utredningen. Betoningen av de tre public service-bolagens oberoende är grundläggande och det är även positivt att regeringen i direktiven slår fast att medlen ska användas för bolagens verksamhet och därmed inte fördelas på fler aktörer.

För ett fortsatt starkt utbildningsuppdrag inom public service

Frågan om att utreda en sammanslagning av programbolagen behandlades så sent som sommaren 2013 då den dåvarande regeringen konstaterade att programområden som är särskilt värdefulla inom public service-utbudet som till exempel utbildnings- och folkbildningsprogram, liksom mångfalden på mediemarknaden i stort gynnas av modellen med tre separata public service-företag. Regeringen ansåg det därför inte vara aktuellt att pröva frågan om ett samgående mellan företagen. UR delar denna ståndpunkt.

En eventuell sådan utredning skulle behöva göras genomgripande inom en rad områden för inte riskera förutsättningarna för utbildningsuppdraget inom public service. Några exempel på områden som behöver beaktas:

- Hur säkerställs kvalitet och omfattning i utbildningsutbudet kopplat till relevans och effekt för utbildningen i Sverige? När sammanslagningar genomförts i andra länder har utbildningsområdet i praktiken fått stå tillbaka i konkurrensen med andra mer resurskrävande programområden som sport, nyheter och underhållning med kompetenstapp som följd.
- Hur säkerställs trovärdigheten i utbildningsuppdraget som utöver en nära dialog och relationsbyggande med pedagoger och användare kräver nära samverkan med relevanta myndigheter och organisationer? UR har idag inget granskande uppdrag, vilket möjliggör denna nära dialog. En utredning skulle behöva förhålla sig till detta dilemma som en konsekvens av en sammanslagen organisation.

- Ett renodlat och tydligt utbildningsuppdrag ger UR möjlighet till att med rättighetsinnehavare förhandla fram för utbildningen förmånliga och särskilt anpassade rättighetslösningar. Detta gör det möjligt att utbudet kan finnas tillgängligt för utbildningen under lång tid, 5–10 år, medan catch up-rättigheterna efter sändning normalt ligger på 7–30 dagar. Här skulle en utredning behöva göra en genomgripande ekonomisk riskanalys i dialog med rättighetsorganisationerna.
- UR har löpande investerat i infrastruktur och digital transformation och står väl rustat att fortsatt utveckla utbildningsuppdraget in i 2020-talet med användarna i fokus. En utredning kring en eventuell sammanslagning skulle ta mycket kraft av den lilla, målinriktade organisation som UR utgör och riskera att bromsa upp det fortsatta utvecklingsarbetet av lärande via medier.

Att i detta läge utreda någon form av sammanslagning skulle riskera att ta mycket kraft och utrymme från de för framtiden kritiskt viktiga och centrala frågorna i den kommande utredningen och bör därför undvikas.

För Sveriges Utbildningsradio AB

Christel Tholse Willers
verkställande direktör